

Akaan Toijalan kouluverkkouudistus

Akaan Vanhemmat ry kiittää lausuntopyyntöä ja esittää kirjallisena varsin lyhyessä aikataulussa lausuntonaan seuraavaa.

Akaan kouluverkkouudistuksessa on siirrytty Kylmäkosken ja Viialan hankkeiden jälkeen Toijalaan. Toijalan osalta on päätetty toteuttaa verkon uudistus kahdessa osassa; ensimmäisessä vaiheessa Pohjois-Toijalan ("Nappilan" koulu, esi-6. vuosiluokat) rakennuspaikasta on päätetty ja Toijalan 2. vaiheen osalta on esitysmateriaalin mukaan päädytty yhtenäiskoulumalliin konsulttien arviointien perusteella. Opettajien näkemykset erillisistä ala- ja yläkouluista on päätöksenteossa kokonaan sivuutettu. Lakisääteistä osallistamista on kouluverkkouudistuksessa kyllä jonkin verran toteutettu, mutta ratkaisut on tehty lähinnä konsultteja kuulemalla. Suunnitelmissa näkyy varaus myös lukion sijoittamisesta samaan rakennukseen peruskoulun kanssa.

Osallisuus

Kuntalain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiseksi kunnan toiminnassa. Kuntalain 22 §:n mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kuntalaisten esittämiin kysymyksiin heidän kuulemisekseen tulee vastata.

Akaan Vanhemmat on huolissaan kuntalaisten riittämättömästä osallistamisesta. Aidon ja eri vaihtoehtoja tarjoavan osallistamisen lisäksi toivomme kaupungilta myös avointa päätöksentekoa.

Kaiken osallistumisen lähtökohtana tulisi olla avoin viestintä ja vuorovaikutuksen mahdollisuudet. Kuntalaisille pitäisi tarjota monipuolisia osallistumisen mahdollisuuksia. Tarkoituksena ei pitäisi olla, että avoin kuulemistilaisuus sulkee pois kyselyn, työpajan tai muun vastaavan osallistumisen mahdollisuuden, vaan että nämä eri osallistumisen muodot täydentäisivät toisiaan. Vahva osallisuus ja aktiiviset kuntalaiset tekevät kunnasta yhteisöllisen, elinvoimaisen ja sosiaalisesti kestävä, mutta ensin kunnan tulee kutsua kuntalaisia mukaan.

Kaupungin tulee kuulla kouluverkkouudistuksessa myös käyttäjiä (opettajat, ohjaajat ja muut, jotka tiloissa tulevat työskentelemään) ja huomioida heidän näkökulmiensa päätöksenteossa. Suunnitteluun tulee ottaa kaikki käyttäjät mukaan jo suunnittelun varhaisessa vaiheessa.

Vaadimme, että lukion sijaintiin ja muuhun suunnitteluun tulee osallistaa kaikkia akaalaisten koululaisten huoltajia.

Kahdesta erillisestä koulusta (ala- ja yläkoulu) on päädytty yhtenäiskouluun vanhempien ja lasten kantaa kuulematta sekä opetushenkilöstön mielipiteestä välittämättä.

Odotamme kaupungiltamme enemmän osallistumisen vaihtoehtoja, laadukkaampia kyselyjä sekä aitoa kuulluksi tuleamista.

Akaan Toijalan kouluverkkouudistus

Tiedottaminen

Akaalaisia lapsia, nuoria ja perheitä sekä koulujen vanhempainyhdistyksiä edustaessaan, Akaan Vanhemmat toivoo myös tiedottamista kouluverkkouudistuksen suunnittelun etenemisestä.

Yhtenäiskoulu

Yhtenäiskoulun sijaan tulisi rakentaa erikseen ala- ja yläkoulu.

Pidämme yhtenäiskouluvaihtoehtoa erityisen huonona lasten näkökulmasta. Siirtyminen isompien koululaisten vaikutuspiiriin muilta vanhempainyhdistyksiltä sekä opetusalan henkilöstöltä saamamme kokemustiedon mukaan passivoivat lapsia. Alakoulussa oppilaat liikkuvat ja leikkivät enemmän. Lasten lapsuutta on turha lyhentää yhtään enempää kuin on välttämätöntä. Nyky-yhteiskunnassa lasten liikkumattomuus ja sen vaikutukset hyvinvointiin ja terveyteen ovat tunnistettu uhka ja sen tiedetään myös lisäävän kustannuksia mm. terveydenhuollossa. Myös palveluverkon tulisi palvella terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Lasten ja nuorten pahoinvointi on lisääntynyt valtakunnallisesti. Lapset tarvitsevat entistä enemmän tukea oppimiseensa. Pienempi ryhmä- ja koulukoko sekä rauhallinen ympäristö, jossa luonto on lähellä ja koulun väki tuttua, helpottaa lasten ja aikuisten oloa. Tuen tarpeinen lapsi, joka pärjää pienemmän koulun tavallisessa luokassa hyvin, saattaa suuremmassa yksikössä tarvita pienluokkapaikan ja muutakin tukea enemmän, jos ympäristö muuttuu kuormittavammaksi. Myös koteihin voidaan tarvita enemmän tukitoimia, jos lapsen oireilu kuormituksesta lisääntyy. Pahoinvoinnin ennaltaehkäiseminen maksaa kunnalle ja hyvinvointialueelle vähemmän kuin syrjäytymisen ja mielenterveyden kuntouttamiseen tähtäävät toimet.

Pienet/kohtuulliset ryhmäkoot mahdollistavat oppilaille turvallisen oppimisympäristön ja yksilöllisen opetuksen. Opettajalla on mahdollisuus kohdata lapsi aidosti yksilönä ja auttaa oppilaita työskentelemään.

Yhtenäiskoulua suunniteltaessa tulee huomioida eri ikävaiheissa olevat ja eri kokoiset oppijat. 7.–9. luokkien kaikkien toimintojen tulee tapahtua erillään 0.–6. vuosiluokista. Myös ruokailun tulee olla sujuvaa ja sen tulee kuitenkin tapahtua kiireettömästi. Ruokailutilan tulee olla riittävän rauhallinen.

On varmistettava, että yhtenäiskoulu tarjoaa varmasti turvallisen ympäristön kaiken ikäisille. Ulkoilualueita välitunteja varten on oltava vähintään kolme; 1.–6. vuosiluokille kaksi aluetta ja 7.–9. vuosiluokkien oppilaille oma alueensa. 6. vuosiluokan oppilaat eivät missään tapauksessa kuulu yläkoululaisten sekaan. On tärkeää, että myös pienemmille ja isommille alakoululaisille sekä yläkoululaisille suunnitellaan omien piha-alueiden lisäksi omat kulkureitit. Yläkoululaisille on varattava myös riittävästi pysäköintitilaa mopoille, mopoautoille sekä mönkijöille, polkupyöräparkkien lisäksi.

Jos lukio sijoitetaan samaan rakennukseen peruskoulun kanssa, niin heille tulee suunnitella oma piha, kulkureitit sekä pysäköintialue erilleen peruskoulun alueista.

Akaan Toijalan kouluverkkouudistus

Jos alakoulu rakennettaisiin erilleen, se mahdollistaisi yhteiskoulun muodostamisen yläkoulusta ja lukiosta siten, että niiden piha- ja pysäköintialueet sekä kulkureitit sijoitettaisiin erilleen toisiinsa nähden. Myös sisätilat tulisi tässä vaihtoehdossa eriyttää toisistaan.

Lapsivaikutusten arviointi sijaintipaikkaa valittaessa

Lapsivaikutusten arviointi auttaa varmistamaan, että uuden koulun sijaintipaikka valitaan siten, että se edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta parhaalla mahdollisella tavalla.

Koulun sijaintipaikan valinnan yhteydessä tehtävää lapsivaikutusten arviointia, on otettava huomioon muun muassa:

- vaikutukset oppimiseen ja hyvinvointiin, jotka käsittävät ympäristön viihtyisyyden, meluhaitat, ilmanlaatu sekä vihreiden alueiden saatavuus.
- koulun sijainnin sosiaaliset vaikutukset oppilaisiin ja heidän perheisiinsä tarkastelemalla koulun sijoittumisen vaikutukset eri (asuin-) alueille sekä tunnistamalla yhteisöjen moninaisuus.
- lapsia ja heidän perheiden kuuleminen ja osallistaminen päätöksentekoon koulun sijaintipaikan valinnassa. Tämä sisältää erilaisten osallistumismenetelmien käyttämisen ja osallistettavien kohderyhmien näkökulmien huomioimisen päätöksenteossa.
- uuden koulun sijaintipaikan pitkän aikavälin vaikutuksia lapsiin ja nuoriin. Tämä voi sisältää tarkastelun alueen kehitysnäkymistä, muuttoliikkeestä ja muista tekijöistä, jotka voivat vaikuttaa koulun oppilaspopulaatioon ja yhteisöön.

Koulumatkan turvallisuus

Kouluun pitää olla turvalliset reitit joka suunnasta ja katusuunnittelu on otettava mukaan viimeistään nyt. Tarvittavien pyöräteiden ja ali- tai ylikulkujen ym. rakentaminen pitää aloittaa mahdollisimman pian.

Kun kävelyreittien suunnittelu ja käyttö eivät kohta, syntyy oikopolkuja.

”Oikopolut voivat olla tallautuneita nurmikoita, joita pitkin kuljetaan kauppaan mennessä, tai metsän läpi kulkevia, juurien ja kivien täyttämiä polkuja, joita pitkin kävellään koulusta palatessa. Oikopolut voivat olla satunnaisia ja yllättäviä, tai luvattomia ja vaarallisia; oikopolut voivat olla kaikkien tuntemia tai salaisia.”

”Nykypäivän Suomessa kattavan suunnittelujärjestelmän tuloksena kaupunkialueilla kaikki pienetkin osa-alueet on suunniteltu edes jollain tasolla, ja yhteiskunnan vastuulla on suunnitella ja rakentaa soveltuvat kulkuväylät liikkumisen mahdollistamiseksi. Oikopolut ovat tästä harvinainen poikkeus, sillä oikopolut eivät ole olleet koskaan suunnittelupöydällä, vaan ne ovat ihmisen käyttäytymisen aiheuttamaa spontaania ympäristön muokkautumista. Oikopolut syntyvät aina todelliseen käytännön tarpeeseen,

Akaan Toijalan kouluverkkouudistus

siinä missä suunnittelupöydällä syntyneet väylät saattavat vastata vain oletettuun kävelyreitien tarpeeseen, tai jopa johonkin muuhun kuin kävelijöiden tarpeeseen. Olemassa oleva oikopolku onkin selvä merkki siitä, että suunniteltu ympäristö ei onnistu vastaamaan kävelijöiden tarpeita. Jos annetut viralliset kävelytiet eivät tyydytä käyttäjää, kävelijän on helppo ottaa ohjat omiin jalkoihinsa ja ryhtyä kävelemään muualla.”

[https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/150827/Asikainen Mikael opinnayte.pdf;jsessionid=7AE0C1E8823F19663B82CA506AA64ABD?sequence=1](https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/150827/Asikainen_Mikael_opinnayte.pdf;jsessionid=7AE0C1E8823F19663B82CA506AA64ABD?sequence=1)

Lukio

Lukion palvelujen potentiaalisia käyttäjiä ovat kaikki akaalaiset koululaiset, jonka vuoksi heidän huoltajansa tulee ehdottomasti osallistaa lukion sijaintia ja suunnittelua koskien.

Akaan Vanhemmat näkee Toijalan kouluverkkouudistuksen 2. vaiheen mahdollistavan myös Akaan lukion kehittämisen vetovoimaisemmaksi opinahjoksi.

Lukiota ei tule sijoittaa samaan rakennukseen perusopetuksen kanssa, vaan se tulee sijoittaa omaan, erilliseen yksikköön, koska:

- lukion ja perusopetuksen opetussuunnitelmat ja oppimistavoitteet eroavat merkittävästi toisistaan. Lukion opiskelijat tarvitsevat itsenäisempää ja syvällisempää opetusta kuin nuoremmat oppilaat.
- lukiolaiset ovat eri kehitysvaiheessa kuin ala- ja yläkoulun oppilaat (energiajuomat, vape ja muut ilmiöt).
- lukiolaisilla on erilaisia sosiaalisia tarpeita, ja he saattavat kaivata tilaa ja ympäristöä, jossa voivat keskittyä opintoihinsa ja valmistautua jatko-opintoihin tai työelämään.
- nuoret eivät koe vetovoimaiseksi lukiota, jossa jaetaan resursseja ja tiloja nuorempien oppilaiden kanssa, mikä taas voi vaikuttaa heidän motivaatioonsa ja sitoutumiseensa opintoihin.
- lukio-opiskelijat hyötyvät ympäristöstä, joka tukee heidän itsenäisyyttään, vastuutaan ja akateemista kehitystään.
- sekoittamalla eri koulutusasteiden oppilaat samaan rakennukseen voi vaikeuttaa optimaalisen oppimisympäristön luomista lukion tarpeisiin.

Lukion erillinen sijoittaminen antaa parhaat mahdollisuudet kehittää Akaan lukiota vetovoimaisemmaksi opetusyksiköksi tarjoten opiskelijoille heidän tarvitsemansa opetusympäristön ja resurssit.

Lukion saavutettavuuden tulee olla sellainen, että se mahdollistaa kaikkien taajamien opiskelijoiden pääsyn oman kaupungin lukioon. Myös julkisen liikenteen yhteydet tulee järjestellä sen mukaisesti.

Lukiota ja sen sijaintia suunniteltaessa, Akaan Vanhemmat suosittelee huomioimaan lähellä sijaitsevien lukioiden saavutettavuuden ja tarjonnan (esim. Valkeakoski, Lempäälä ja Parola).

Akaan Toijalan kouluverkkouudistus

Kirjasto

Kirjaston palveluille tulee järjestää sellaiset väistötilat Toijalaan sijoitettuna, että nykyisiä palveluja ei heikennetä ja että palvelujen kehittämistä voidaan jatkaa. Väistötilojen tulee soveltua kirjastopalvelujen laadukkaaseen ja monipuoliseen toteuttamiseen.

Kirjastopalvelujen tulee säilyä vähintään nykyisellään koko eteläisen Toijalan kouluhankkeen aikana. Riittävät väistötilat tulee tarvittaessa sijoittaa Toijalaan siten, että palveluja voidaan edelleen käyttää (ja kehittää!), tilojen sitä estämättä. Perheet ja koulut tarvitsevat kirjastopalveluja, lukuintoa on edistettävä sekä pidettävä yllä. Toijalan ja Viialan paljon käytetyt ja hyvin toimivat yksiköt tulee pitää miehitettyinä. Kirjasto on lakisääteinen peruspalvelu, jolla on laaja lakisääteinen tehtäväkenttä ja jonka pitäisi olla kaikkien saavutettavissa laissa määrättyllä tavalla!

Kouluverkkouudistuksen toisen vaiheen vaihtoehtoon 1A, jossa esitetään kirjastorakennuksen purkamista, on sisällytettävä myös suunnitelma purettavan kirjaston väistötiloista sekä siitä aiheutuvat välilliset kustannukset.

Akaan Vanhemmat ilmaisee huomionsa 22.2.2024 lähetettyyn kyselyyn:

Kyselyn saatetekstissä tai kyselyssä ei taustoitettu tämänhetkistä päätöksenteon tilannetta. Kyselyistä tulee tehdä sellaisia, että myös asiaan perehtymätön saa riittävän kuvan aiheesta, jotta vastauksilla olisi laadullista ja luotettavaa arvoa.

Miten kyselyä voidaan hyödyntää tosiasiallisesti päätöksenteon apuna, kun kysymysasettelu ei ollut kvantitatiivisessa muodossa? Tämän kyselyn kvalitatiivinen tarkastelu on tehty vähintäänkin haastavaksi.

Kyselyssä keskityttiin sijainnin sijaan täysin toissijaisiin kysymyksiin. Esimerkiksi laadukas pedagogiikka on lähtökohtainen olettamus koululle, mutta se ei liity sijaintivalintaan mitenkään, kuten ei valaistus tai akustiikkakaan.

Kyselyn otanta on liian suppea, kysely olisi pitänyt osoittaa laajemmalle palvelunkäyttäjäjoukolle.

Kyselyllä oli liian lyhyt vastausaika sekä ajankohta oli hankala, kun vastausajasta yli 60 % oli käynnissä talvilomaviikko.

Kysely vaikuttaa kaikkiaan kovin näennäiseltä osallistamiselta. Siitä ei ollut havaittavissa aitoa kiinnostusta vanhempien kuulemiseksi.

On vähintäänkin kyseenalaista käyttää kyselyn tuloksia päätöksenteossa, koska se on toteutettu siten, että sama vastaaja voi vastata siihen niin monta kertaa kuin haluaa.

Akaan Toijalan kouluverkkouudistus

Huomioitavia näkökulmia uutta koulua rakennettaessa:

- Osallistettava koulun koko henkilöstö, lapset, huoltajat ja muut käyttäjät tilojen suunnittelutyössä monipuolisia vaihtoehtoja hyödyntämällä.
- Päätöksentekoon osallistettaessa laaditaan laadukkaat kyselyt, joiden tuloksia voidaan luotettavasti analysoida ja hyödyntää, otetaan päätöksenteossa huomioon eri kohderyhmien näkökulmia.
- Suunnitellaan tilat palvelemaan kaikkia käyttäjäryhmiä.
- Neliöitä on oltava riittävästi, eikä tiloja varata liian täyteen.
- Tilojen iltakäyttäjien huomiointi; sujuva kulkeminen omilla avaimilla, helppokäyttöinen sähkölukitus, aukoton varausjärjestelmä.
- Kolmannen sektorin huomioiminen tilojen tarjoamisessa.
- Vältettävä avoimien tilojen tarpeetonta suunnittelua, avokonttorit ja suuret tilat on jo monissa tutkimuksissa todettu työtehoa laskeviksi ja oppimista haittaaviksi.
- Erytistarpeiset lapset huomioitava myös tilojen suunnitteluvaiheessa.
- Ryhmäkokojen tulee olla riittävän pienet.
- Osoitettava ryhmille ns. kotiluokat, joissa on riittävästi tilaa esimerkiksi joustavaan ryhmittelyyn. Käytävällekin eivät kaikki mahdu, jos tilan tarve luokkatilojen osalta jätetään huomioimatta.
- Kiinnitettävä huomiota siivottavuuteen sekä huomioidaan allergeenit materiaalivalinnoissa.
- Varattava riittävästi sopivaa säilytystilaa lasten ulko- ja sisäkengille sekä kosteille ja paljon tilaa vieville talvivaatteille.
- Kengättömässä koulussa on huomioitava ainakin mahdolliset siirtymät rakennuksesta toiseen ja varmistettava oppilaiden omaisuuden säilyminen tallessa ja vahingoittumattomana.
- Suunnitelmissa ja urakoitsijoiden työskennellessä on varmistettava myös, että esimerkiksi sähköt, ilma-, vesi-, lämpö- ja av-tekniikka synkronoidaan tiloissa tarvittavien laitteiden käyttöä varten.
- Rakennusta suunniteltaessa, rakennettaessa ja käytön aikaisessa kunnossapidon näkökulmista on huomioitava, että rakennuksen tulee olla terve käyttöajan / elinkaarensa loppuun saakka.
- Keskiössä on oltava oppilaat ja heidän etunsa, joka näkyy mm. hyvinä oppimistuloksina. Tähän voidaan vaikuttaa mm. selkeällä ja rauhallisella oppimisympäristöllä.

Akaan Vanhemmat ry